

Bölüm 1

DİŞ HEKİMLİĞİ VE ENDODONTİDE FİTOTERAPİ UYGULAMALARI

Banu ARICIOĞLU¹
Edanur MARAŞ²

FİTOTERAPİNİN TANIMI VE TARİHÇESİ

Yunanca Phytón (bitki) ve Therapeia (tedavi) sözcüklerinden oluşan Fitoterapi, hastalıkların taze ya da kurutulmuş bitkiler ve onların tabii ekstraktları ile tedavi edilmesi yöntemlerine verilen isimdir. Bir diğer anlamda Fitoterapi, alternatif tıp, tamamlayıcı, bütünleyici ve geleneksel olmayan) bitkilerle tedavi anlamına gelmektedir (Dağlar & Dağdeviren, 2018).

“Fitoterapi” teriminin ilk kez 1870-1953 yılları arasında yaşamış Fransız hekim Henri Lenclerc tarafından yapıldığı söylenebilir, bu tarihten çok öncesinde bitkilerin sağlığı korumak ya da geri kazanmak için her toplum tarafından kullanıldığını bilinmektedir (Sert & ark, 2015).

Mitolojide bitkiler tanrıların insana verdiği en değerli armağan olarak ele alınmıştır. Tüm bitkiler insanın hizmetindedir ve insanın varoluşundan itibaren bitkilerle olan ilişkisi başlamıştır (Gezgin, 2006).

M.Ö. 2500 yıllarında Çin tıbbıyla paralel bir gelişme içinde olan Hint tıbbının önemli temsilcilerinden Rig Veda'nın, eserlerinde bine yakın şifalı bitkiden bahsedilmiştir. Yunan tıbbının önemli adlarından Eskulap ve modern tıbbın temeli olarak kabul edilen Hipokrat kitaplarında 400'e yakın bitkisel ürünü anlatmıştır (Kamboj, 2000). Bununla birlikte, İmparator Shen Nung'un Farmakopesi, Chinese Herbal (MÖ 2800) 400 bitkisel ilaç, Ebers Papirüleri (MÖ 1800), Hippocrates (MÖ 460-367) 400 ilaç, Galen (MS 131-201), Johnson (1636) 4000 bitkinin tıbbi kullanımı, Linnaeus (1751) “Philosophia Botanica”, Withering (1785) “Account of Foxglove” de günümüz modern fitoterapisinin gelişmesine öncülük eden rehberler olarak yer almaktadır (Adaikan, Gauthaman & Prasad, 2001).

Dünya Sağlık Örgütü (WHO), dünyada yaklaşık 4 milyar insanın sağlık sorunlarını ilk etapta bitkisel ilaçlarla gidermeye çalıştıklarını bildirmektedir (Dünya

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan Üni, Diş Hekimliği Fakültesi, Endodonti AD. banu.arc@gmail.com

² Arş.Gör, Recep Tayyip Erdoğan Üni, Diş Hekimliği Fakültesi, Endodonti AD. edanurmaras@windowslive.com

Valerenik asitin beyindeki gamma aminobütirik asitin (GABA) çökmesine sebep olan enzim sistemini engellediği bulunmuştur. GABA seviyesindeki artış sakinleşmeye ve santral sinir sistemi aktivitesinde azalmaya neden olmaktadır.

Dental operasyondan bir saat önce verilen 100 mg'lık kedi otunun 5 mg'lık diazepam ile karşılaştırılabilecek düzeyde anksiyeteyi azalttığı belirtilmiştir (Özen & ark.2011).

Kaynaklar

- Aciduman, A., Şems, B. (2012). Râzî'den Diş Hastalıkları Üzerine Vaka Öyküleri. *Lokman Hekim Dergisi*, 3(2), 28-34.
- Adaikan, P.G., Gauthaman, K., Prasad R.N.V. (2001). History of herbal medicines with an insight on the pharmacological properties of Tribulus terrestris. *The Aging Male*, 4(3), 163-169.
- Ahangari, Z., Naseri, M., Vatandoost, F. (2018). Propolis: Chemical Composition and Its Applications in Endodontics. *Iran Endod J.*, 13(3), 285-292. Doi: 10.22037/iej.v13i3.20994.
- Al-Attass, S.A., Zahran, F.M., Turkistany, S.A. (2016). Nigella sativa and its active constituent thymoquinone in oral health. *Saudi Med J.*, 37(3), 235-44. Doi: 10.15537/smj.2016.3.13006
- Al-Bayati, Firas A., Khudir D. Sulaiman.(2008). In vitro antimicrobial activity of *Salvadora persica* L. extracts against some isolated oral pathogens in Iraq. *Turkish Journal of Biology*, 32(1), 57-62.
- Balkan, Ç.E., Karameşe, M., Çelebi, D. (2016). Ozon, Kantaron, Kekik ve Gül Yağlarının Bazı Patojenik Mikroorganizmalara Karşı Antimikrobiyal Aktivitelerinin Belirlenmesi. *Kafkas Tıp Bilimleri Dergisi*, 1(6), 18-22.
- Borzini, L., Condò, R., De Dominicis, P. (2016). Root Canal Irrigation: Chemical Agents and Plant Extracts Against *Enterococcus faecalis*. *Open Dent J.* 19(10), 692-703. Doi: 10.2174/1874210601610010692
- Chaturvedi, T.P. (2009). Uses of turmeric in dentistry: An update. *Indian Journal of Dental Research*, 1(20), 107-109.
- Dağlar, N. & Dağdeviren, H.N. (2018). Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamalarında Fitoterapinin Yeri. *Euras J Fam Med*, 7(3), 73-77.
- Faydaoğlu, E., Sürücüoğlu M.S. (2011). Geçmişten Günümüze Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Kullanılması ve Ekonomik Önemi. Kastamonu Üni., *Orman Fakültesi Dergisi*, 11 (1), N 52 – 67.
- Gentil, M., Pereira, J.V., Sousa, Y.T., et al. (2006). In vitro evaluation of the antibacterial activity of *Arctium lappa* as a phytotherapeutic agent used in intracanal dressings. *Phytother Res. Journal*, 20(3), 184-6. Doi: 10.1002/ptr.1829
- Ghonmode, W.N., Balsaraf, O.D., Tambe, V.H. (2013). Comparison of the antibacterial efficiency of neem leaf extracts, grape seed extracts and 3% sodium hypochlorite against *E. faecalis* - An in vitro study. *J Int Oral Health*, 5(6), 61-6.
- Gökçe, C., Öztürk Tonguç, M. (2018). Antioksidan Besinlerin Periodontal Sağlıkta Rolü, *EÜ Diş Hek. Fak. Derg.*, 39(1), 19-31.
- Haque, M.M., Alsareii, S.A.(2015). A review of the therapeutic effects of using miswak (*Salvadora Persica*) on oral health. *Saudi Med J.*, 36(5), 530-43. Doi: 10.15537/smj.2015.5.10785
- Jalaluddin, M., Rajasekaran, U.B., Paul, S., et al. (2017). Comparative Evaluation of Neem Mouthwash on Plaque and Gingivitis: A Double-blind Crossover Study. *J Contemp Dent Pract*, 18(7), 567-571.
- Jyoti, B.B. (2005). Phytotherapeutics in conservative dentistry & endodontics -a review. *J Conserv Dent.*, 2(8), 31-39.
- Kamboj, V.P. (2000). Herbal medicine. *Current Science*, 78(1), 35-51.
- Kumar, G., Jalaluddin, M., Rout, P. (2013). Emerging trends of herbal care in dentistry. *J Clin Diagn Res.*, 7(8), 1827-9. Doi: 10.7860/JCDR/2013/6339.3282
- Mohammad, S.G., Raheel, S.A., Baroudi, K. (2015). Histological Evaluation of *Allium sativum* Oil

- as a New Medicament for Pulp Treatment of Permanent Teeth. *J Contemp Dent Pract journal*, 16(2), 85-90.
- Murray, P.E., Farber, R.M., Namerow, K.N., et al.(2008). Evaluation of Morinda citrifolia as an endodontic irrigant. *J Endod. Journal*, 34(1), 66-70. Doi: 10.1016/j.joen.2007.09.016
- Özen, T., Gündüz, K., Avsever, H. et al. (2011). Diş Hekimliğinde Fitoterapi. *Türkiye Klinikleri J Dental Sci*, 17(1), 58-63.
- Seal, M., Rishi, R., Satish, G., et al. (2016). Herbal panacea: The need for today in dentistry. *J Int Soc Prev Community Dent. Journal*, 6(2), 105–109. Doi: 10.4103/2231-0762.178744
- Sert E, Sert A, Kalaycı M.Z, et al.(2015). Ağız ve diş sağlığında fitoterapinin yeri. *Integr Tıp Derg.* , 3(2), 35-40.
- Sinha, D.J., Sinha, A.A. (2014). Natural medicaments in dentistry. *Ayu Journal*, 35(2), 113–118. Doi: 10.4103/0974-8520.146198
- Taheri, J.B., Azimi, S., Rafieian N., et al. (2011). Herbs in dentistry. *International Dental Journal*, 61, 287–296. Doi: 10.1111/j.1875-595X.2011.00064.x
- Terzioğlu, A. (1981). Kanuni Sultan Süleyman'ın saray hekimi Musa Bin Hamun'un diş tababetine dair Türkçe eseri ve bunun Türk ve Avrupa tababeti tarihi bakımından önemi. İstanbul Şehir Üniversitesi e-arşivi (30/06/2019 tarihinde <http://hdl.handle.net/11498/3102> adresinden ulaşılmıştır.)
- Thosar, N., Basak, S., Bahadure, R.N, et al.(2013). Antimicrobial efficacy of five essential oils against oral pathogens: An in vitro study. *Eur J Dent.*, 7(1), 71–77. Doi: 10.4103/1305-7456.119078
- Tülü, F. (2017). Farklı esansiyel yağ asitlerinin periodontopatojenler üzerine antimikrobiyal etkisinin değerlendirilmesi. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji Ana Bilim Dalı Uzmanlık Tezi* 40-42
- Yaylagül, Ö. (2014). Anadolu'da Yaşayan Halk Hekimliği Uygulamalarının Eski Ve Orta Türkçe Tıp Metinlerindeki Temelleri. *Milli Folklor*, 103(13), 48-58.
- Yaldız, G.,Yüksek, T & Şekeroğlu, N. (2010). Rize ili folarısında bulunan tıbbi ve aromatik bitkiler ve kullanım alanları. *III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi*, 20-22 Mayıs 2010, Artvin, Türkiye, (Sayfa: 1100-1114).